

**KAMU YARARININ ZORUNLU KILDIĞI HALLERDE, KAMU  
HİZMETİ NİTELİĞİ TAŞIYAN ÖZEL TEŞEBBÜSLERİN  
DEVLETLEŞTİRİLEBİLMESİ USUL VE ESASLARI  
HAKKINDA KANUN**

**Kanun Numarası** : 3082  
**Kabul Tarihi** : 20/11/1984  
**Yayımlandığı Resmî Gazete** : Tarih : 1/12/1984 Sayı : 18592  
**Yayımlandığı Düstur** : Tertip : 5 Cilt : 24 Sayfa : 77

**Amaç ve kapsam**

**Madde 1** – Bu Kanun; kamu yararının zorunlu kıldığı hallerde, kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüslerin devletleştirilmesi esaslarını, devletleştirme karşılığının hesaplanma tarz ve usullerini ve bunlarla ilgili uyumsuzlukların çözüm yollarını düzenler.

**Devletleştirme şartları**

**Madde 2** – Özel teşebbüsler, ancak aşağıdaki şartların birlikte gerçekleşmesi halinde devletleştirilebilir.

- a) Devletleştirilecek özel teşebbüsün yaptığı hizmet veya üretiminin ülke çapında kamu ihtiyacına hitap etmesi,
- b) Bu hizmet veya üretimin, kontrol, rekabet, ikame veya başka yollardan sağlama imkanının bulunmaması,
- c) Hizmet veya üretimin yavaşlatılması veya durdurulması halinde kamunun büyük zarar görmesi,

**Devletleştirme kararı, kararın ilan ve tebliği**

**Madde 3** – Kamu hizmeti niteliği taşıyan ve özel teşebbüslerin kamu yararının zorunlu kıldığı hallerde, devletleştirilmesi kanunla düzenlenir.

**Devletleştirme karşılığı**

**Madde 4** – Devletleştirme, bu Kanunda belirtilen esaslara göre kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüsün, devletleştirme kararının Resmi Gazete'de ilan edildiği tarihteki gerçek karşılığı üzerinden hesaplanacak bedeli, nakden ve peşin olarak veya o yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilecek miktardan az olmamak üzere en fazla beş yıl içinde eşit taksitlerle ödenmek suretiyle yapılır. Taksitle ödeme öngörülen hallerde taksitlere, peşin ödeme gününü takip eden günden itibaren Devlet borçları için kabul edilen en yüksek faiz haddi uygulanır.

Devletleştirilmesine karar verilen özel teşebbüsün en son bilançosunda kayıtlı net aktif değerinin yüzde yirmibeşi devletleştirme kararının Resmi Gazete ile ilanından itibaren on gün içinde, bu Kanunda belirtilen esaslara göre tespit olunacak gerçek devletleştirme karşılığından mahsup edilmek üzere ve herhalde peşin olarak hak sahibi adına milli bankalardan birine yatırılır.

### **Değer Tespit ve Takdir Komisyonu**

**Madde 5** – Devletleştirilmesine karar verilen özel teşebbüslerde yapılacak tespit ve değerlendirme işleri, özel teşebbüsün gördüğü kamu hizmetinin niteliğine göre ilgili bulunan bakanlık temsilcisinin başkanlığında yönetmelikte belirtilecek kamu ve özel kuruluş temsilcilerinden oluşacak komisyonca yürütülür. Seçilen komisyon üyelerine yetkili sulh hukuk mahkemesinde yemin ettirilir.

### **Değer tespit ve takdiri**

**Madde 6** – Değer tespit ve takdir komisyonu, takdir ve değerlendirme işlerini aşağıdaki esasa göre yürütür.

a) Özel teşebbüse ait sınai, ticari ve sosyal tesisler, makine araç ve gereçler, teçhizat, malzeme ve ham maddeler ile yarı mamul ve mamul maddeler stokları gibi her türlü taşınır ve taşınmaz malların miktarları, vasıfları ve halihazır durumlarını gösteren bir tutanakla tespit olunur. Senetli ve senetsiz bütün alacak ve borçlar ile tescile tabi bilumum haklar da hazırlanan bu tutanağa kaydedilir.

b) Tutanakla tespit olunan, bina, arsa, arazi ve kaynaklar ile, bunlar üzerindeki irtifak haklarının değerleri 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 11 inci maddesi hükümlerine göre, bunların dışında kalan bütün diğer unsur ve değerlerin gerçek karşılıkları ise 213 sayılı Vergi Usul Kanununun Servetleri Değerleme Bölümünde gösterilen esaslara göre tespit ve takdir olunur.

c) Tespit ve takdir olunan devletleştirmenin gerçek miktarı ile bu miktardan dördüncü maddenin ikinci fıkrası hükmüne göre avans mahiyetinde ödenmiş bulunan miktar çıkarılmak suretiyle hak sahibi adına bankaya yatırılacak bakiye devletleştirme karşılığı miktarı ayrıca belirtilir.

### **Özel teşebbüste çalışanların durumu**

**Madde 7** – Komisyon, öncelikle devletleştirilen özel teşebbüste çalışan yönetici, işçi ve diğer personeli görevleri itibariyle ayrı bir tutanakla tespit ederek tutanağı Bakanlar Kurulu Kararı ile teşebbüsün yönetimini devralan geçici yönetim kuruluna tevdi eder.

Personelin devletleştirme tarihindeki hizmet süreleri ile ücret ve diğer özlük haklarının tespitinde Sosyal Sigortalar Kurumu, vergi dairesi ve ilgili diğer resmi dairelerdeki kayıtlar esas alınır.

Personelin, devletleştirme kararının Resmi Gazete ile ilanından önceki çalışma sürelerine göre işlemiş kıdem tazminatları, ücret ve diğer sosyal haklarından önceki işveren idare ile birlikte müteselsilen, bu tarihten sonra çalışacakları süreye tekabül eden kıdem, tazminatlar, ücret ve diğer haklardan ise ilgili idare sorumludur. İdarenin önceki işverene rücu hakkı saklıdır.

Devletleştirilmesine karar verilen özel teşebbüste çalışan işçiler hakkında iş mevzuatı hükümleri uygulanır.

## **Ödeme ve tebligat**

**Madde 8** – Komisyon tarafından hazırlanan raporla belirlenen devletleştirme gerçek karşılığında, dördüncü maddenin ikinci fıkrası hükmüne göre avans olarak ödenmiş bulunan miktar çıkarıldıktan sonra kalan miktarın tamamı veya taksitle ödeme öngörülen hallerde ödenecek ilk taksidi, ilgili bakanlıkça raporun kendisine verildiği tarihten itibaren on gün içinde hak sahibi adına milli bankalardan birine yatırılır ve bedelin bankaya yatırıldığına ilişkin belge ile birlikte değer tespit raporunun bir örneği noter aracılığı ile devletleştirilen özel teşebbüsün sahibine veya temsile yetkili organına tebliğ edilir. Yapılan tebligatta, açılacak bedele itiraz davalarında husumetin yöneltileceği ilgili bakanlık ayrıca belirtilir.

## **Dava hakkı**

**Madde 9** – Devletleştirilmesine karar verilen özel teşebbüsün sahibi veya temsile yetkili organı, değer tespit ve takdir raporunun kendisine tebliği tarihinden itibaren otuz gün içinde özel teşebbüsün kanuni merkezinin bulunduğu mahalli asliye hukuk mahkemesinde tespit ve takdir olunan bedele itiraz davası açabilir.

İlgili bakanlık da değer tespit ve takdir raporunun kendisine verildiği tarihten itibaren altmış gün içinde bedele itiraz davası açabilir.

Bu Kanuna göre açılan davalar diğer davalara tercihan ve ivedilikle görülür.

## **Yasak işler ve eylemler**

**Madde 10** – Aşağıda yazılı işler ve eylemler yasaktır:

a) Devletleştirilen özel teşebbüsün sahibi ve ortakları, yönetim kurulu başkanı, üyeleri ve idarecileri ile bunların usul ve furuğu, karı-koca veya üçüncü derece dahil kan ve sıhri hısımlarının değer tespit ve takdir komisyonunda veya bu komisyon tarafından yaptırılacak incelemelerde görev almaları.

b) Komisyon başkanı ve üyeleri ile bu komisyon tarafından görevlendirilecek uzman ve bilirkişilerin kendilerine resmen takdir edilen ücret dışında herhangi bir suretle çıkar sağlamaları.

c) Devletleştirme kararının ilanından sonra özel teşebbüse ait mal ve kıymetlerin kısmen veya tamamen başkasına devir ve temlik.

## **Geçersiz tasarruflar**

**Madde 11** – Devletleştirme kararının ilanından sonra özel teşebbüsün sahibi veya yetkili organlarının, teşebbüsü borç altına sokacak veya teşebbüs mamelekinin azalmasına neden olacak nitelikteki ivazlı ve ivazsız bütün tasarruf ve işlemleri geçersizdir.

## **Görevli kişilerin suçları ve cezalar**

**Madde 12** – (Değişik: 23/1/2008-5728/436 md.)

Bu Kanuna göre görevlendirilenlerden suç işleyenler kamu görevlisi gibi cezalandırılır. Şu kadar ki, verilecek cezalar o suç için muayyen olan cezanın yarısından az olmamak üzere iki katına kadar artırılır.

Fiilleri daha ağır cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, bu Kanunun 10 uncu maddesine aykırı hareket edenler bir yıldan iki yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır.

#### **Yönetmelik**

**Madde 13** – Bu Kanunda kurulması öngörülen komisyonun üyelerinin kimlerden oluşacağı, bunlara ödenecek yolluk ve ücretler, komisyon çalışmaları ile ilgili giderler, komisyonun toplanma usul ve esasları ile bu Kanunun uygulanmasını gösteren diğer hususlar Başbakanlıkça hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.

#### **Yürürlük**

**Madde 14** – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

#### **Yürütme**

**Madde 15** – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

### **3082 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN MEVZUATIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ GÖSTERİR LİSTE**

| <b>Değiştiren Kanun</b> | <b>3082 Sayılı Kanunun Değişen Maddeleri</b> | <b>Yürürlüğe Giriş Tarihi</b> |
|-------------------------|----------------------------------------------|-------------------------------|
| 5728                    | 12                                           | 8/2/2008                      |